

HYPERICUM 17, februari 2019

Nieuwsbrief (41) van de FLORISTISCHE WERKGROEP
TWENTE en FLORON TWENTE (district 7)

Wytze Boersma (districtscoördinator FLORON)

E-mail: wytze.boersma@hetnet.nl

Otto Zijlstra (districtsteam FLORON)

E-mail: ogzijlstra@hotmail.com

Pieter Stolwijk (coördinator Floristische Werkgroep Twente)

E-mail: pieter@fwtwente.nl

INTERNET: www.fwtwente.nl - redactie@fwtwente.nl

[R. DE WILDE](#)

[W. BOERSMA](#)

[P.F. STOLWIJK & O.G. ZIJLSTRA](#)

[W. BOERSMA, A. VAN RENSSSEN, P.F. STOLWIJK](#)

[& O.G. ZIJLSTRA](#)

[P.F. STOLWIJK](#)

[Districtsteam FWT-FLORON](#)

[Districtsteam FWT-FLORON](#)

De flora van km-hok 237-474, Boven Regge en bedrijventerrein Senkeldamshoek bij Goor, met enkele bijzondere vondsten, p. 1

30 jaar FLORON. Vergelijking inventarisaties van kilometerhok 255-489 (Broekmaten) van 1988 met 2018, p. 8

Bijzondere vondsten FWT-FLORON 2018, p. 10

Excursieverslagen FWT-FLORON 2018, p. 14

Jaarverslag FWT-FLORON 2018, p. 18

Het Nieuwe Strepen – Trefkansonderzoek 2019

Twente (dc7) - gegevensverwerking, p. 20

Excursieprogramma FWT-FLORON 2019, p. 20

De flora van km-hok 237-474, Boven Regge en bedrijventerrein Senkeldamshoek bij Goor, met enkele bijzondere vondsten

René de Wilde, augustus 2018

Beschrijving hok

Het km-hok bestaat uit agrarisch gebied (deels nog met oude structuren, deels beïnvloed door landinrichtingswerken), het riviertje de Regge dat in 2015 een herinrichting heeft ondergaan, de N 347 inclusief wallichaam en viaduct, en het industrieterrein Senkeldamshoek. De grondsoort varieert van licht dekzand in het noorden van het hok tot zwaardere beekgrond in het zuidwesten van het hok.

Figuur 1 Kilometerhok 237-474 Senkeldamshoek

Inventarisatie

Het hok is door de schrijver van 27 juni tot 8 augustus 2018 in meerdere sessies te voet belopen. Bekende soorten werden meteen genoteerd, onbekende soorten werden gefotografeerd of ter determinatie meegenomen en in het herbarium bewaard. Bij twijfelgevallen werd via de site waarneming.nl bevestiging van de determinatie verworven. Voorjaarsflora is niet voldoende gevonden; de extreme droogte bemoeilijkt het vinden hiervan aanzienlijk.

Ruderaal flora

Het Goorse industrieterrein Senkeldamshoek kenmerkt zich momenteel door grote stukken braakliggend terrein, deels door schapen begraaasd, deels zonder beheer. In het braakliggend gedeelte heeft zich een interessante vegetatie ontwikkeld, waar de volgende soorten veelvuldig aanwezig zijn, o.a.: Duinriet (*Calamagrostis epigejos*), Ruige zegge (*Carex hirta*), Zilver-schoon (*Potentilla anserina*), Vijfvingerkruid (*Potentilla reptans*), Grote teunisbloem (*Oenothera glazioviana*), Grote weegbree (*Plantago major* subsp. *major*) (met opvallend veel beharing), Krulzuring (*Rumex crispus*), Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteoalbum*), Jacobs-kruiskruid (*Jacobaea vulgaris* subsp. *vulgaris*) en Fioringras (*Agrostis stolonifera*).

In het door schapen begraasde gedeelte ten oosten van de Entersestraat gaat de vegetatie richting schralere plantengroei met o.a. veel Duizendblad (*Achillea millefolium*), ook weer Ruige zegge, Rood zwenkgras (*Festuca rubra*), Gewoon biggenkruid (*Hypochaeris radicata*), Hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*), Smalle weegbree (*P. lanceolata*), plukjes met Muizenoor (*Hieracium pilosella*) en wat Bezemkruid (*Senecio inaequidens*). Kleine varkenskers (*Coronopus didymus*), Korrelganzenvoet (*Chenopodium polyspermum*), Melganzenvoet (*P. album*), Gewoon varkensgras (*Polygonum aviculare*) et cetera vinden we meer in de schaduw van de nog niet zo lang aanwezige hallen. Tussen bestrating van de machinehandel naast de Regge vond ik Bleekgele droogbloem, Robertskruid (*Geranium robertianum*), Gewone steenraket (*Erysimum cheiranthoides*), Klein liefdegras (*Eragrostis minor*) (kliertjes aan de bladrand) en Canadese fijnstraal (*Conyza canadensis*) als kenmerkende soorten.

De N 347 heeft onder het schaduwrijke viaduct een geschikte groeiplek gevormd voor de Amerikaanse kruiders (*Lepidium virginicum*). Het groeit hier met vele tientallen individuen tussen het fietspad en de weg. Het talud is warm en droog aan de zuidzijde en koel en droog aan de noordzijde en de soortensamenstelling van de noord- en zuidhelling laat een uitsplitsing zien. Aan de zuidzijde treffen we hele plakken met Gevorkt heidestaartje (*Cladonia furcata*) aan, tussen het Fijn schapengras (*Festuca filiformis*), Gewoon biggenkruid, Kleine leeuwentand (*Leontodon saxatilis*), Duizendblad en Schapenzuring (*Rumex acetosella*) in. De noordzijde is dichter begroeid met in de ondergroei veel Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Braam (*Rubus fruticosus* s.l.) en een enkele Mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*).

Groeiplekken, zeer dynamisch van aard zoals maisakkers en straten, bieden in het hok twee soorten hanenpoot - de Europese hanenpoot (*Echinochloa crus-galli*) en de Stekelige hanenpoot (*E. muricata*). Ook twee soorten vingergras – Glad vingergras (*Digitaria ischaemum*) en Harig vingergras (*D. sanguinalis*) en twee soorten naaldaar – Groene naaldaar (*Setaria viridis*) en Kransnaaldaar (*Setaria verticillata*) zijn gevonden. De liefdegrassen waren vertegenwoordigd door Klein liefdegras op de parkeerplaats van Overbeek Glas aan de rand van het hok.

Oude flora

Vrij recent heeft zich in het hok een ontwikkeling voorgedaan waarbij agrarische bedrijven werden verdrongen door industrie. Oorspronkelijk kent het gebied een landgebruik door meerdere melkveehouderij bedrijven op goede beekeerdgronden van de reeds gekanaliseerde Regge (1). Flora, oorspronkelijk hier voorkomend, komt tegenwoordig op slechts enkele plekken in de redelijk soortenrijke samenstelling voor. Het betreft hier hoekjes met Wilde bertram (*Achillea ptarmica*), Veldrus (*Juncus acutiflorus*), Knoopkruid (*Centaurea jacea*), Grasmuur (*Stellaria graminea*), Grote wederik (*Lysimachia vulgaris*) en Kluwenzuring (*Rumex conglomeratus*). In de pas uitgegraven sloot aan de Enterweg zuidelijk van het verdelstation vond ik Spiesmelde (*Atriplex prostrata*). In de sloot, onder langs de N 347 zuidzijde, 100 m ten westen van de Zomerweg zag ik bovendien twee polletjes Waterpunge (*Samolus valerandi*). In de buurt van de vijfspiong bevindt zich de lichtste grond met onder andere een Grove den (*Pinus sylvestris*) en bermbegroeiingen met bijvoorbeeld de Zwarte toorts (*Verbascum nigrum*).

In de hoek van het bedrijfsperceel van de piepschuimfabriek, in het uiterste zuidwesten van hok bevindt zich nog een vermeldenswaardig stukje oorspronkelijk landschapselement. Het betreft hier een fragment van een oud wallichaam, wellicht een oude weg, van ca. 40 m lang, aan weerszijden beplant met dikke populieren. De sloot hierlangs aan de zuidzijde is

begroeid met een dichte mat Oeverzegge (*Carex riparia*). Iets verder zuidelijk in het aangrenzende bosje dat nog net niet is omgewoeld voor de aanleg van een vijver voor opvang van bedrijfswater, zag ik nog polletjes IJle zegge (*Carex remota*) en ook Moerasandoorn (*Stachys palustris*). In het omgewoelde gedeelte heeft zich een geschikt milieu ontwikkeld waar Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine* subsp. *helleborine*) met tientallen exemplaren zich prima thuis lijkt te voelen.

De Regge is ca. 2015 volledig gereconstrueerd (ontkanaliseerd) en kent tegenwoordig een veel rijkere oever- en waterbegroeiing. Ter hoogte van paardenboerderij erva De Hakke vond ik aan de oostzijde de volgende oeverbegroeiing (tabel 1)

Oostoever Regge, ter hoogte van erva De Hakke, locatie 237.10-474.42 5 augustus 2018; 2X2; methode: BBI	
Veelwortelig kroos (<i>Spirodela polyrhiza</i>)	1
Liesgras (<i>Glyceria maxima</i>)	1
Slanke waterkers (<i>Nasturtium microphyllum</i>)	1
Harig wilgenroosje (<i>Epilobium hirsutum</i>)	1
Kleine egelskop (<i>Sparganium emersum</i>)	2m
Waterpeper (<i>Persicaria hydropiper</i>)	2m
Moerasvergeet-mij-nietje (<i>Myosotis scorpioides</i> subsp. <i>scorpioides</i>)	1
Grote waterweegbree (<i>Alisma plantago-aquatica</i>)	1
Fioringras (<i>Agrostis stolonifera</i>)	1
Veldrus (<i>Juncus acutiflorus</i>)	1
Rietgras (<i>Phalaris arundinacea</i>)	1
Hondsdrif (<i>Glechoma hederacea</i>)	+
Wolfspoot (<i>Lycopus europaeus</i>)	1
Zwart tandzaad (<i>Bidens frondosa</i>)	2a
Blaartrekkende boterbloem (<i>Ranunculus sceleratus</i>)	+
Penningkruid (<i>Lysimachia nummularia</i>)	+
Witte klaver (<i>Trifolium repens</i>)	+
Pitrus (<i>Juncus effusus</i>)	+

Tabel 1: Een willekeurige, representatieve vegetatieopname van de oever van de in 2015 gereconstrueerde Regge.

Vondst Bruin cypergras (*Cyperus fuscus*)

Geheel richting de brug waar de Enterweg over de Regge voert, hier vanaf de brug stroomopwaarts aan de rechteroever, ca 100 meter vanaf de weg (237.02-474.67) bevindt zich een opmerkelijke groeiplek van een kleine 40 polletjes Bruin cypergras, dat hier samengroeit met Penningkruid (*Lysimachia nummularia*), Zomprus (*Juncus articulatus*), Moerasvergeet-mij-nietje, Slanke waterkers en Kleine watereppe (*Berula erecta*). Vermoedelijk is hier sprake van het aansnijden van de oude zaadbank bij de herinrichting van de beek, hetgeen bewijst dat Bruin cypergras hier vroeger volop aanwezig was.

Foto 1: Bruin cypergras, groeiend aan de waterlijn van de Regge, ca. 38 polletjes gevonden.

De gekanaliseerde Beneden Bolscherbeek kent op het industrieterrein ter hoogte van het bedrijf Bruins en Kwast nog een betrekkelijk kenmerkende flora (tabel 2). Enkele opmerkelijke soorten zijn hier gevonden op de drooggevalen bodem o.a. het fraaie Lidsteng (foto 2), Egelboterbloem (*Ranunculus flammula*), Moe-

raswalstro (1-nervig blad, omgekeerd eirond, zonder stekelpuntje), Rode waterereprijs (*Veronica catenata*) (foto 3) en Waterviolier (*Hottonia palustris*).

Vegetatie met Lidsteng (*Hippuris vulgaris*)

Foto 2: Lidsteng, groeiend op de bodem van de Beneden Bolscherbeek na een periode van extreme droogte (augustus 2018). Situatie zoals aangetroffen tijdens de kilometerhok inventarisatie.

Foto 3: Rode waterereprijs zag ik vrij veel op de droge bodem van de Beneden Bolscherbeek op het industrieterrein (augustus 2018).

Van deze niet alledaagse flora is ter plekke van een tweetal groeiplekken een vegetatieopname gemaakt (tabel 2).

Beneden Bolscherbeek, No. 1: 237.76-474.33 en No. 2: 237.82-474.02 7 augustus 2018; 2X4; BBI		
Soorten	1	2
Lidsteng (<i>Hippuris vulgaris</i>)	1	1
Fioringras (<i>Agrostis stolonifera</i>)	2b	1
Heermoes (<i>Equisetum arvense</i>)	-	2a
Liesgras (<i>Glyceria maxima</i>)	1	2m
Zomprus (<i>Juncus articulatus</i>)	1	1
Waterviolier (<i>Hottonia palustris</i>)	1	1
Moerasvergeet-mij-nietje (<i>Myosotis scorpioides</i> subsp. <i>scorpioides</i>)	+	1
Moerasrolklaver (<i>Lotus pedunculatus</i>)	1	-
Pitrus (<i>Juncus effusus</i>)	1	1
Riet (<i>Phragmites australis</i>)	1	-
Moeraswalstro (<i>Galium palustre</i>)	1	1
Slanke waterkers (<i>Nasturtium microphyllum</i>)	r	-
Grote waterweegbree (<i>Alisma plantago-aquatica</i>)	-	+
Egelboterbloem (<i>Ranunculus flammula</i>)	-	2a
Witte klaver (<i>Trifolium repens</i>)	-	1
Rode waterereprijs (<i>Veronica catenata</i>)	r	-

Tabel 2: Enkele opnames in de opgedroogde Beneden Bolscherbeek van vegetaties met Lidsteng in hok 237-474.

Of de genoteerde plantengemeenschappen behoren tot de Lidsteng-associatie *Eleocharito palustris* - *hippuridetum* (3), zou gezien de aanwezigheid van o.a. Moerasvergeet-mij-nietje, Rode waterereprijs en Fioringras als kenmerkende begeleiders voorzichtig kunnen worden bevestigd. Omdat Lidsteng voor Twente als een vrij zeldzame soort kan worden beschouwd, uitgaande van verspreidingsgegevens (6), heb ik het voorkomen van deze soort in de Beneden Bolscherbeek nader bekeken.

Groeiplaatsen van Lidsteng op het Zeldam

Foto 4: Bijna vlakdekkende vegetatie van Lidsteng in oktober 2018 in de Beneden Bolscherbeek, tussen de Rapperdsweg en de monding in de Potlee.

Om de verspreiding van de soort op het Zeldam te bepalen, is na de vondst in augustus op het industrieterrein, in september en oktober 2018 de Beneden Bolscherbeek door mij belopen vanaf de monding in de Regge. Op dit punt is recent tijdens de excursie van de Floristische

Werkgroep Twente op één plek ook Lidsteng aangetroffen. In de Potlee, het eerste gedeelte

Foto 5: Vegetatie van Lidsteng met Gewone waterbies, begin september 2018 in de Beneden Bolscherbeek, coördinaten 238.07-474.56.

vanaf de Regge-monding, zag ik geen Lidsteng. Echter in de Beneden Bolscherbeek, uitmonnend in de Potlee, groeide pleksgewijs veel Lidsteng, tot vlakdekkende vegetaties van ondergedoken planten aan toe (foto 4).

Meer in de richting van de N 347 vond ik eerder in september, toen de beek er overigens nog vrijwel opgedroogd bij lag, Lidsteng tussen massale vegetaties van Gewone waterbies (*Eleocharis palustris*) en verderop samen met een massavegetatie van Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*) en wat Lidrus (*Equisetum palustre*), Pijlkruid (*Sagittaria sagittifolia*) en Zomprus (foto 5).

Figuur 1: Verspreiding van Lidsteng op het Zeldam, gemaakt na enkele inventarisatie sessies. De groene stippen geven de groeiplekken aan, waarbij moet worden opgemerkt dat de planten in de Oude Bolscherbeek sterker vertegenwoordigd zijn dan in de omleiding op het industrieterrein.

Bij de aanleg van industrieterrein Senkeldamshoek in de 90-er jaren van de vorige eeuw, is de Beneden Bolscherbeek ter plekke omgeleid. In dit gedeelte komt ook Lidsteng voor, zoals hierboven in de beschrijving van het km-hok is gemeld. Lidsteng is in het oude gedeelte van de Bolscherbeek dat niet door kanalisatie is rechtgetrokken (4) beslist talrijker dan in het nieuwe gedeelte op het industrieterrein (figuur 1). Het is mogelijk dat delen van planten met het machinaal schonen door het Waterschap naar het gekanaliseerde gedeelte zijn verplaatst.

Discussie

Bij het bekijken van een oude kaarten van het Zeldam (4) valt op dat de vorm van de beekloop van de Bolscherbeek, of de Zeldammerbeek zoals die destijds ook werd genoemd, globaal van de N 347 tot aan de monding in de Regge relatief ongeschonden is. Mogelijk zijn oude groeiplekken met kenmerkende beekflora in dit gedeelte door de jaren heen behouden gebleven. Voor de aanleg van het industrieterrein Senkeldamshoek liep de Bolscherbeek rechtdoor tot Huize Heeckeren bij Goor en via het grachtenstelsel aldaar stroomopwaarts door tot aan Haaksbergen. Mogelijk zijn in de stroomopwaartse loop van de beek voorbij Goor relatief ongeschonden gedeelten vindbaar met vergelijkbare flora als op het Zeldam. Overigens is het Bolscherbeek stroomgebied in 1996 op flora onderzocht (5). Opmerkelijk is dat Lidsteng op de Wikipedia site over de Bolscherbeek niet in het rijtje van gevonden soorten wordt vermeld. Mogelijk heeft het onderzoek destijds in het vroege voorjaar plaatsge-

had, omdat wel Dotterbloemen (*Caltha palustris* subsp. *palustris*) zijn aangetroffen. De planten worden dan eerder over het hoofd gezien, omdat de kenmerkende delen die boven het water uitsteken dan ontbreken. De extreem droge zomer van 2018, die vele beken gedurende de zomermaanden droog deed staan, maakte het vinden van de Lidsteng eenvoudiger. Het is zeker aan te raden deze omstandigheden te benutten voor inventarisaties van de beekflora.

Literatuur/geraadpleegde internetsites:

1. Grote Historische Atlas Overijssel 1905
2. Heukels Flora van Nederland
3. www.floravannederland.nl
4. www.topotijdreis.nl
5. wikipedia.org/wiki/Bolscherbeek
6. www.verspreidingsatlas.nl

30 jaar FLORON

Vergelijking inventarisaties van kilometerhok 255-489 (Broekmaten) van 1988 met 2018

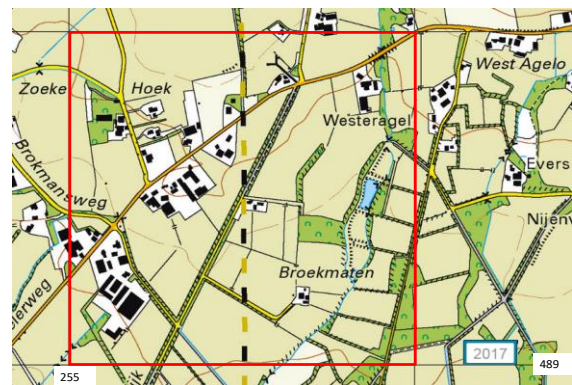
Wytze Boersma

In het kader van 30 jaar FLORON is een project opgestart om een aantal kilometerhokken opnieuw te inventariseren die in 1988, dertig jaar geleden dus, zijn. District Twente heeft drie hokken aangemeld voor dit project. Hiervan is één hok in 2018 geïnventariseerd. Het gaat om het kilometerhok Broekmaten (coördinaten 255-489) dat ten zuidoosten van Reutum ligt.

Broekmaten is een agrarisch gebied met verschillende landbouwpercelen en boerderijen. Daar lopen een aantal verharde en onverharde wegen. De Agelerweg, de secundaire verbindingsweg Weerselo – Ootmarsum doorsnijdt het kilometerhok. Een aantal sloten en greppels met een aantal houtwallen zorgen voor afscheiding van de percelen. De naam Broekmaten duidt op een vochtig/ nat weide gebied. In het oosten van het hok stroomt de Polbeek, een bronbeek.

Figuur 2 Broekmaten 1988

Figuur 3 Broekmaten 2018

Om een beeld te krijgen van de verandering in dertig jaar, zijn de topografische kaarten, (zie hier boven) met elkaar vergeleken. De structuur is ongeveer gelijk gebleven. Wel valt op dat de bebouwing sterk is toegenomen en dat een aantal sloten en greppels zijn gedempt voor vergroting van de landbouwpercelen. Het gebruik van de landbouwpercelen is ook gewijzigd. Een toename van het verbouwen van mais heeft zeker plaats gevonden, maar dat is niet op de kaart te zien. Wat ook niet goed zichtbaar is, is dat voor het stroomgebied van de Polbeek een kleinschalig retentiegebied is gemaakt. Hiermede wordt het teveel aan (regen)water tijdelijk opgeslagen. Deze werkzaamheden zijn door het waterschap uitgevoerd in het kader van “terug naar de bron”. De natuurwaarden zijn hierdoor ook verbeterd.

Vergelijking van de inventarisaties¹

In 1988 zijn 176 plantensoorten gevonden die alleen in 1988 gestreept zijn.

In 2018 zijn 224 plantensoorten gevonden. Hiervan zijn 99 soorten alleen in 2018 gestreept.

Totaal zijn er in 1988 plus 2018 275 soorten gevonden.

De verspreidingsatlas geeft voor Broekmaten aan, dat in de periode van 1988 t.e.m. 2018 323 soorten gevonden zijn.

Wordt gekeken naar de 51 soorten die in 2018 niet zijn terug gevonden, dan valt op dat er relatief veel vroegbloeiërs zijn (tabel 1).

<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossenstaart	<i>Moehringia trinervia</i>	Drienerfmuur
<i>Anemone nemorosa</i>	Bosanemoon	<i>Oxalis acetosella</i>	Witte klaverzuring
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Zandraket	<i>Senecio sylvaticus</i>	Boskruiskruid
<i>Cardamine hirsuta</i>	Kleine veldkers	<i>Tussilago farfara</i>	Klein hoefblad
<i>Ficaria verna</i> subsp. <i>verna</i>	Gewoon speenkruid	<i>Veronica hederifolia</i>	Klimopereprijs

Gezien de bloeiperiode van de planten moet de inventarisatie in 1988 in de maand april of mei plaats gevonden hebben.

In 2018 is er op 21 augustus geïnventariseerd. Hierdoor zijn in 2018 laatbloeiërs genoteerd die in 1988 zijn gemist (tabel 2).

<i>Bidens frondosa</i>	Zwart tandzaad	<i>Leontodon autumnalis</i>	Vertakte leeuwentand
<i>Conyza canadensis</i>	Canadese fijnstraal	<i>Linaria vulgaris</i>	Vlasbekje
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Europese hanenpoot	<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattenstaart
<i>Epilobium parviflorum</i>	Viltige basterdwederik	<i>Persicaria maculosa</i>	Perzikkruid
<i>Galinsoga parviflora</i>	Kaal knopkruid	<i>Persicaria mitis</i>	Zachte duizendknoop
<i>Galinsoga quadriradiata</i>	Harig knopkruid		

¹ Volledige tabel: [H17 Broekmaten Tabel](#)

In 2018 zijn vier soorten genoteerd die zijn aangeplant of verwilderd (tabel 3).

<i>Acer campestre</i>	Spaanse aak	<i>Malus sylvestris</i> s.l.	Wilde appel
<i>Aster laevis</i>	Gladde aster	<i>Tanacetum parthenium</i>	Moederkruid

Wat ook opvalt is dat in 1988 bos/heide planten zijn genoteerd die in 2018 niet zijn waargenomen (tabel 4).

<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei	<i>Deschampsia flexuosa</i>	Bochtige smele
<i>Carex pilulifera</i>	Pilzegge	<i>Galium saxatile</i>	Liggend walstro
<i>Ceratocarpus claviculata</i>	Rankende helmbloem	<i>Molinia caerulea</i>	Pijpenstrootje

Het kan zijn dat deze soorten verdwenen zijn of dat er een andere route is gelopen. In 2018 is maar een deel van het hok bekeken waardoor zeer waarschijnlijk deze soorten zijn gemist.

Tot slot is er een overzicht gemaakt (tabel 5) van soorten van een nat / vochtig milieu die alleen in 2018 gevonden zijn. Het nieuw aangelegde retentie gebied heeft hier sterk aan bijgedragen.

<i>Agrostis canina</i>	Moerasstruisgras	<i>Glyceria maxima</i>	Liesgras
<i>Carex curta</i>	Zompzegge	<i>Juncus filiformis</i>	Draadrus
<i>Carex disticha</i>	Tweerijige zegge	<i>Lysimachia nummularia</i>	Penningkruid
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge	<i>Lythrum salicaria</i>	Grote kattenstaart
<i>Carex ovalis</i>	Hazenzegge	<i>Peucedanum palustre</i>	Melkeppe
<i>Carex vesicaria</i>	Blaaszegge	<i>Ranunculus sceleratus</i>	Blaartrekkende boterbloem
<i>Eleocharis palustris</i>	Gewone waterbies	<i>Typha latifolia</i>	Grote lisdodde
<i>Glyceria declinata</i>	Getand vlotgras		

Conclusie

= De vergelijking van deze twee eenmalige inventarisaties is eigenlijk niet goed te maken. De verschillen van de inventarisatie periode is goed en duidelijk zichtbaar.

= Het verschil van de gelopen route, die zeker aanwezig is, kan niet zichtbaar worden gemaakt. Hierdoor zijn mogelijk een aantal gebiedjes niet in beide jaren onderzocht.

= De veranderingen van gebruik van de agrarische gronden is niet zichtbaar op de topografische kaarten. Hetzelfde geldt voor het nieuwe retentiegebied.

Bijzondere vondsten FWT-FLORON 2018

P.F. Stolwijk & OG. Zijlstra

Vet gedrukt: nieuw voor FLORON district 7 (Twente e.o.) of voor de Floristische Werkgroep Twente

Opgegeven wordt het aantal km-hokken (inclusief verwilderde voorkomens) sinds 2005 en (tussen haakjes) de periode 1977-2004. Ons district telt 1922 kilometerhokken; hierbij zijn een 20-tal hokken inbegrepen die slechts voor een deel in Nederland liggen.

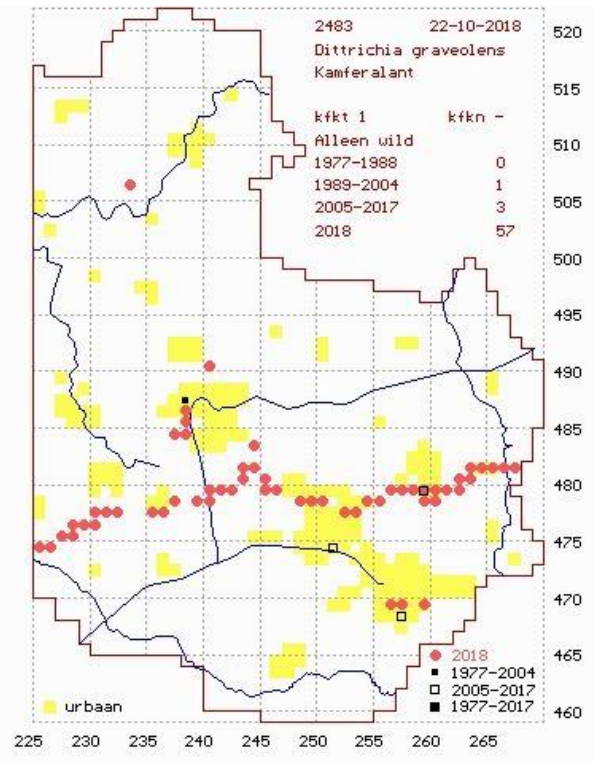
Foto's zijn steeds van de vinder.

- *Ceratochloa cathartica* (Paarden-gras)

1 (0) **Eerste vondst FWT.** 242-489: bij Almelo. Een drietal planten in een berm (Otto Zijlstra). Een eerdere melding (op waarneming.nl) bij Borne wordt niet ondersteund met een foto en is evenmin opgenomen in de NDFF.

- *Dittrichia graveolens* (Kamferalant)

57 (4) Zie kaart. Voornamelijk aan de A1 en A35 (Otto Zijlstra). In de late zomer van 2018 plaatselijk massaal optredend langs de A1 over een lengte van 45 kilometer vanaf de westgrens van ons FLORON-district tot aan de Duitse grens. Ook aan de N36 bij Almelo en de A35 bij Enschede. Het lijkt aanmerkelijk dat de soort zich explosief heeft kunnen verspreiden door de eerdere extreme droogte. De hierdoor ontstane open plekken pal langs de wegrand heeft deze eenjarige soort in hoog tempo weten te koloniseren.

Kaart 1 *Dittrichia graveolens*

Foto 6 *Erucastrum gallicum*

- *Erucastrum gallicum* (Schijnraket)

2 (10) 254-492: bij Ootmarsum. Een plant aan zandweg (Pieter Stolwijk). In Twente een onbestendige soort, die vooral in Enschede is aangetroffen. Van geen enkele vroegere vindplaats is de soort terug gemeld.

- *Euphorbia maculata* (Straatwolfsmelk)

7 (0) 248-482: Hertme, tussen stoeptegels; 248-482, Enschede, tussen betegeling in tuincentrum (Pieter Stolwijk). In Glanerbrug, waar de eerste vondst voor Twente is gedaan ([Bijzondere vondsten FWT-FLORON 2009](#)), staat de plant nog volop.

- *Glebionis coronaria* (Gekroonde ganzenbloem)

1 (0) **Eerste vondst FWT.** 253-469: Enschede Marssteden, talud A35 (Pieter Stolwijk). Bij de werkzaamheden aan het knooppunt vermoedelijk ingezaaid en verwilderd, met tal van andere (sier)planten zoals *Centaurea cyanus* (Korenbloem).

- *Gnaphalium pensylvanicum* (Amerikaanse droogbloem)

1 (0) **Eerste vondst FWT.** 265-490: Denekamp, aan hek bij nieuwbouw (Jos Bruns).

Foto 7 *Euphorbia maculata*

Foto 8 *Glebionis coronaria*

- *Hierochloe odorata* (Veenreukgras)
3 (5) 228-515: Noord-Stegeren, terrein langs de Reest (excursie FWT). Terugvondst; laatste waarneming 1998.

- *Koeleria macrantha* (Smal fakkelgras)
3 (3) 240-476: Seppenwoolde, Deldenerbroek; een tiental planten in natuurontwikkelingsterrein (Pieter Stolwijk). Eerdere vondsten van deze soort voornamelijk in Oldenzaal.

Foto 9 *Koeleria macrantha*

Foto 10 *Leersia oryzoides*

- *Leersia oryzoides* (Rijstgras)
2 (1) 229-483: Zunasche Heide (Excursie Floristische Werkgroep Twente). De soort was van slechts één andere plek in Twente bekend.

- *Linaria maroccana*
1 (0) **Eerste vondst FWT.** 248-466: Haaksbergen, Kolenbranderweg (Pieter Stolwijk). Oorspronkelijk wel uitgezaaid tijdens de aanleg van de N 18.

- *Lupinus angustifolius* (Blauwe lupine)
6 (1) 248-466: Haaksbergen, Kolenbranderweg (Pieter Stolwijk). Oorspronkelijk wel uitgezaaid tijdens de aanleg van de N 18.

- *Lupinus luteus* (Gele lupine)

2 (6) 248-466: Haaksbergen, Kolenbranderweg (Pieter Stolwijk). Oorspronkelijk wel uitgezaaid tijdens de aanleg van de N 18.

- *Panicum barbipulvinatum*

3 (0) **Eerste vondst FWT.** 237-476, 238-476: Ambt Delden. Tientallen planten aan enkele maisakkers (excursie Floristische Werkgroep Twente). 237-474: Goor, industrieterrein Spechthorst; enige planten op ruderaal terrein (Pieter Stolwijk).

- *Panicum dichotomiflorum* (Kale gierst)

3 (2) 253-491: Vasse; honderden planten aan een maisakker (Pieter Stolwijk). In Twente wordt voornamelijk de sterk gelijkende *Panicum schinzii* (Zuid-Afrikaanse gierst) gevonden: meer dan 30 kilometerhokken.

- *Polycarpon tetraphyllum* (Kransmuur)

5 (0) 258-470: Enschede Mooienhof (Otto Zijlstra). Enkele planten tussen stoeptegels.
229-486: Nijverdal, Wierdensestraat (Niels Jeurink). Tus-
sen plaveisel.

- *Potamogeton compressus* (Plat fonteinkruid)

1 (6) 228-515: Noord-Stegeren, in een sloot (excursie FWT). Terugvondst; laatste waarneming 1998.

- *Ranunculus sardous* (Behaarde boterbloem)

2 (3) 248-466: Haaksbergen, Hazenweg, een plant in wegberm. 237-477: Enter, Wolvesweg, vele tientallen planten in een paardenwei (Pieter Stolwijk).

Foto 11 *Potamogeton compressus*

Foto 13 *Silene noctiflora*

- *Silene noctiflora* (Nachtkoe-
koeksbloem)
2 (1) 238-476:
Enter, Stok-
reefsweg, een
plant bij boer-
derij aan een
hek (Pieter Stol-
wijk).

Foto 12 *Ranunculus sardous*

- *Solanum physalifolium* (Glansbesnachtschade)

4 (3) 248-482: Hertme, een plant aan heg (Pieter Stolwijk). De drie vroegere vondsten alle in Enschede.

- *Verbascum speciosum* (Kandelaartoorts)

1 (0) **Eerste vondst FWT**. 237-472: Goor, een plant op industrieterrein (René de Wilde). Landelijk wordt de soort steeds meer gezien; adventief of verwilderd?

Excursieverslagen FWT-FLORON 2018

Schipbeek – Lankheet 14-04-2018

Pieter Stolwijk

Deelnemers: Wytze Boersma, Ruud Kuipers, Igor Mavridis, Harvey Pearson, Helena Post, Harry Scheper, Jo Schunselaar, Pieter Stolwijk, René de Wilde, Otto Zijlstra.

Met bewolkt, maar droog weer en 18C hebben we twee km-hokken bezocht: Groothuizerbrug (**243-461**) en Assinkbrug (**244-461**), beide in het verleden meermaals bekeken.

Het was weer paardenbloementijd; dus Otto liet ons *Taraxacum margomitis* zien, bijna in bloei, en een taxon uit de groep van de Haakpaardenbloemen (*Hamata*), met min of meer recht afstaande omwindselbladen.

De voorjaarsbloeiers waren vooral langs de provinciale weg (oude N18) en aan de Assinkweg te vinden: Bosanemoon (*Anemone nemorosa*), Bleeksporig bosviooltje (*Viola riviniana*) en Bosaardbei (*Fragaria vesca*). Aan de Schipbeek zagen we Watertorkruid (*Oenanthe aquatica*), Kleine watereppe (*Berula erecta*), Gele waterkers (*Rorippa amphibia*). Aan bosgreppels stond veelvuldig Dubbelloof (*Blechnum spicant*).

Nieuw in 243-461: Geel nagelkruid (*Geum urbanum*) en de woekeraar Reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*). Nieuw in 244-461: Muskuskruid (*Adoxa moschatellina*)², Groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*), Ruwe smele (*Deschampsia cespitosa*), Geel nagelkruid, Bosgierstgras (*Milium effusum*), Bosandoorn (*Stachys sylvatica*), Grote muur (*Stellaria holostea*), Mannetjesereprijs (*Veronica officinalis*). Wilde gagel (*Myrica gale*) was er voor het laatst gezien in 1978!

Buiten deze twee hokken nog nieuw: Geel nagelkruid in 245-461 en Kraailook (*Allium vineale*) in 245-460.

Na geduldig zoeken, net buiten ons hok, kon Jo ons Klein wintergroen (*Pyrola minor*) laten zien (245-460), daar vorig jaar door hem gevonden.

Volgens Pieters stappenteller hebben we 8 km afgelegd.

² Igor wees ons erop dat de klemtoon op de A moest liggen, dat in betekenis vergelijkbaar is met het Nederlandse voorvoegsel on-. Het Griekse 'doxein' betekent 'vereren'. Samen dus te vertalen als: "onaanzienlijk".

Aantallen: Van 243-461 (Groothuizenbrug) waren er (1977-2017) 319 soorten bekend; van 244-461 (Assinkbrug) waren er (1977-2017) 304 soorten bekend. Tijdens de excursie zijn er in 243-461 163 soorten en in 244-461 189 soorten gestreept.

Dassehaar 26-5-2018

Andries van Renssen

Deelnemers: Ruud Kuipers, Jan Meutstege, Helena Post, Andries van Renssen, Jo Schunselaar, Pieter Stolwijk, René de Wilde, Otto Zijlstra.

Bij mooi, droog weer verzamelen we op de Almelsestraat (N 471) in de zuidwesthoek van **km-hok 243-477**. Het betreft een gebied met ongeveer de helft bos en de andere helft bouwland, met drie boerderijen en betrekkelijk weinig infrastructuur. Het bos wordt in het noorden doorsneden door de Twickelervaart.

Recent waren er slechts 92 soorten bekend. Voor 2005 echter waren er 192 soorten waargenomen, waaronder Slofhak (*Anthoxanthum aristatum*), Grondster (*Illecebrum verticillatum*), Gagel (*Myrica gale*), Fijne waterranonkel (*Ranunculus aquatilis*), die we echter niet hebben teruggevonden. Maar tal van andere, ook leuke soorten, gelukkig wel. In het bosgedeelte bij de Twickelervaart de indicatoren van oud bos Gele dovenetel (*Lamium galeobdolon*), Gewone salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*), Bosanemoon (*Anemone nemorosa*), Dalkruid (*Maianthemum bifolium*), Bloedzuring (*Rumex sanguineus*), Koningsvaren (*Osmunda regalis*), Dubbelloof (*Blechnum spicant*) en Haagbeuk (*Carpinus betulus*).

Langs de zandpaden en de weg zagen we onder meer Tandjesgras (*Danthonia decumbens*), Klein tasjeskruid (*Teesdalia nudicaulis*), Rode bosbes (*Vaccinium vitis-idaea*), Dicht havikskruid (*Hieracium vulgatum*), Mannetjeserepijs (*Veronica officinalis*) en Adderwortel (*Persicaria bistorta*).³

In en aan de Twickelervaart o.m. Grote watereppe (*Sium latifolium*), Melkeppe (*Peucedanum palustre*), Groot springzaad (*Impatiens noli-tangere*) en op ruime schaal verwilderd Okernoot (*Juglans regia*). In een afgelegen grasland stond bij een drinkpoel Stekelbrem (*Genista anglica*).

Niet onvermeld mag blijven dat een atletische deelnemer de Twickelervaart trotseerde door via een omgevallen eik de overkant te bereiken om van daaruit een aantal mooie soorten te telegraferen. Dit alles ten oosten van de Almelsestraat.

Het tweede deel van de excursie, inclusief lunchpauze, speelde zich af langs de zandpaden ten westen van die straat, zodat het overgrote deel van het hok bestreken is, resulterend in ca. 290 soorten.

³ Ook heeft Andries tijdens een na-excursie hier Knolglanshaver (*Arrhenatherum elatius* subsp. *bulbosum*) genoteerd. Deze ondersoort is niet uit Twente bekend. Daarom is er materiaal verzameld dat nog moet worden nog bestudeerd.

Zunasche heide 14-7-2018

Wytze Boersma

Deelnemers: Johan Alferink, Wytze Boersma, Ruud Kuipers, Jan Meutstege, Helena Post, Andries van Renssen, Harry Scheper, Jo Schunselaar, Martin Waanders.

Het doel van de excursie was de Zunasche Heide (**229-483**). Dit natuurontwikkelingsgebied ligt aan de rand van het Nationale Park de Sallandse heuvelrug. Het hoofddoel van deze projectontwikkeling is de kwantiteit van de insecten sterk te doen uitbreiden. Dit is om de levenskansen van de kuikens van het Korhoen te bevorderen. Voor 1930 was dit een nat heidegebied. Voor de Tweede wereldoorlog is de Zunasche Heide ontgonnen. Sloten zijn aangelegd en de Paalsleiding, een diepe sloot, precies op de gemeentegrens van Hellendoorn en Wierden zorgde voor afvoer naar de Regge. Op de topografische kaart is dit patroon goed zichtbaar.

Bij de natuurontwikkeling, die een paar jaar geleden is begonnen, zijn de sloten gedempt; de Paalsleiding is een greppeltje geworden. Het gebied is gedeeltelijk afgegraven. Een deel van de stroken met bos moet nog gekapt worden. Om het herstel te versnellen is er maaisel van de Luttenbergse Heide uitgestrooid. Dit is een methode waarbij je vraagtekens kunt plaatsen. Via het erf van vriendelijke bewoners konden we het gebied bezoeken.

Door het droge en warme weer van de afgelopen weken waren de verwachtingen van de deelnemers niet te hoog. Natuurlijk waren de algemene soorten zoals Hondsdraf (*Glechoma hederacea*), Straatgras (*Poa annua*) en de droge stengels van Look-zonder-Look (*Alliaria petiolata*) goed zichtbaar. Bij de bebouwing van huizen en boerderijen waren groene planten te vinden, zoals Kompassla (*Lactuca serriola*), Reukeloze kamille (*Tripleurospermum maritimum*) en Gewone raket (*Sisymbrium officinale*). Tussen de tegels vonden we alleen maar verdroogde, bruine exemplaren van Veldereprijs (*Veronica arvensis*), Uitstaande en Liggende vetmuur (*Sagina micropetala* en *S. procumbens*). In de droge sloten vonden we diverse soorten bastaardwederikken, zoals Beklierde bastaardwederik (*Epilobium ciliatum*), Kantige bastaardwederik (*E. tetragonum*) en Harig wilgenroosje (*E. hirsutum*).

Normaal zou het gebied behoorlijk nat zijn. Nu kon je zonder natte voeten te krijgen overal komen. Het eerste wat we vonden was Pilvaren (*Pilularia globulifera*). Deze bedekte, op de drooggevalle delen een 10-tal vierkante meters. Op andere plekken zagen we Moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*) in grote hoeveelheden staan. Op de open droge delen stond massaal Kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*) mooi te bloeien. Op wat lagere, nog wat vochtige delen stond Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*) en ook, als een van de topers, Ondergedoken moerasscherm (*Apium inundatum*).

Een andere topper was aan het eind van de excursie. We vonden een onbekend grasje met ruwe bladen en bladscheden en behaarde knopen. Thuis, na determinatie bleek het onmiskenbaar om Rijstgras (*Leersia oryzoides*) te gaan, tweede vondst in Twente. Normaal blijft de bloeiaar in de schede. Alleen bij warme zomers komt deze naar buiten. Dat was nu ook het geval.

Ondanks het warme weer was het een mooie en interessante excursie.

Er zijn 208 soorten waargenomen.

Noord-Stegeren 16-6-1988

Otto Zijlstra

Deelnemers: Jo Schunselaar, Andries van Renssen, Harry Scheper, Otto Zijlstra

Vanaf het verzamelpunt in km-hok **228-514**, de kruising Noord Stegeren-Het Bergje, ten noorden van Dedemsvaart, volgden we het nieuwe wandelpad dat hier westwaarts voert. Op het talud van het naastgelegen slootje troffen we meteen enkele leuke zeggen aan: Zompzegge (*Carex curta*), Sterzegge (*C. echinata*) en Geelgroene zegge (*C. oederi* subsp. *oedocarpa*). Hier en daar in de oeverzone zagen we de watervorm van Naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*) en in het midden van het slootje Haarfonteinkruid (*Potamogeton trichoides*). Na zo ongeveer 300 meter te hebben gelopen en onderweg nog veel algemene en een aantal duidelijk uitgezaaide soorten - onder andere Bevertjes (*Briza media*) en Wilde Marjolein (*Origanum vulgare*) - te hebben genoteerd, vervolgden we onze weg in noordelijke richting naar de natte graslanden langs het riviertje de Reest (km-hok **228-515**).

De mooiste (terug)vondst onderweg was die van Plat fonteinkruid (*P. compressus*) in een sloot. Deze soort is bij ons slechts bekend geworden van zes km-hokken; de laatste melding stamde uit 1998. Verder zagen we in de berm plaatselijk Kamgras (*Cynosurus cristatus*) en Heelblaadjes (*Pulicaria dysenterica*). Aan de rand van een wilgenstruweel langs de weg ontdekten we een fraai exemplaar Laurierwilg (*Salix pentandra*).

Aangekomen in de terreinen langs de Reest vonden we voor het gebied karakteristieke soorten als Veenreukgras (*Hierochloa odorata*), Draadzegge (*C. lasiocarpa*), Wateraardbei (*Comarum palustre*), Moerasviooltje (*Viola palustris*), Zeegroene muur (*Stellaria palustris*). Tot onze spijt lukte het niet de van eertijds bekende Moeraslathyrus (*Lathyrus palustris*) en Draadrus (*Juncus filiformis*) hier terug te vinden. Op de weg terug naar het verzamelpunt was de vondst van Kruipganzerik (*Potentilla anglica*) langs de Paardelanden nog een aardige.

In totaal streepten we 166 taxa in 228-514, en 160 taxa in 228-515.

Klaaserve 8-9-2018

Pieter Stolwijk

Deelnemers: Ruud Kuipers, Jan Meutstege, Andries van Renssen, Marti Rijken, Pieter Stolwijk, René de Wilde, Harry Wolbers, Otto Zijlstra.

Op de ontmoetingsplaats aan de weg, mochten we een nieuwe deelnemer begroeten, met wie al wel mailcontact was geweest: Marti Rijken. Marti heeft gewerkt bij de milieudienst van de Provincie Gelderland en woont sinds kort in Delden.

Besloten werd om de Regge en aangrenzende watergangen in de km-hokken **237-476** (Klaaserve) en **238-476** (Rikkerinksweg) te verkennen. Met name de Regge was op de schop gegaan, wat kansen bood voor een pioniervegetatie. In die verwachting werden we niet teleurgesteld.

Aan en in het water vonden we in 237-476 Kleine watereppe (*Berula erecta*), Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*), Oeverzegge (*Carex riparia*), Grof hoornblad (*Ceratophyllum demersum*), Waterviolier (*Hottonia palustris*), Kikkerbeet (*Hydrocharis morsus-ranae*), Gevleugeld

hertshooi (*Hypericum tetrapterum*), Mattenbies (*Schoenoplectus lacustris*), Bosbies (*Scirpus sylvaticus*), Grote watereppe (*Sium latifolium*), Kleine egelskop (*Sparganium emersum*) en Grote egelskop (*S. erectum*).

In 238-476 zagen we ook nog Driedelig tandzaad (*Bidens tripartita*), vroeger algemeen maar tegenwoordig vaak vervangen door Zwart tandzaad (*Bidens frondosa*), Bruin cypergras (*Cyperus fuscus*), onlangs in deze omgeving gevonden en in Twente heel bijzonder, Lidsteng (*Hippuris vulgaris*), ook uit deze buurt bekend, Borstelbies (*Isolepis setacea*), Waterzuring (*Rumex hydrolapathum*) en Pijlkruid (*Sagittaria sagittifolia*).

In een jagersbosje (237-476) stond veel Reuzenzwenkgras (*Festuca gigantea*), voor dit deel van Twente bijzonder.

Bermen, akkerranden en ruderaal plekken leverden nog wat minder algemene planten op: Doornappel (*Datura stramonium*), Groot nagelkruid (*Geum macrophyllum*), Okkernoot (*Juglans regia*) die steeds vaker wordt gezien, Amerikaanse kruiders (*Lepidium virginicum*), algemeen in stedelijk gebied maar nog weinig gezien in het buitengebied, Oostenrijkse kers (*Rorippa austriaca*), in West-Twente vaker gevonden, Witte krodde (*Thlaspi arvense*) en Inkarnaatklaver (*Trifolium incarnatum*).

De meest opmerkelijke vondst was die van *Panicum barbipulvinatum* - nog geen Nederlandse naam -, in beide km-hokken gezien aan maisakkers. De soort lijkt veel op Draadgiert (*Panicum capillare*). Otto liet ons de verschillen zien. (Zie verder <http://natuurtijdschrift.nl/download?type=document&docid=607446>.)⁴

Met een waarneming van Zuid-Afrikaanse gierst (*Panicum schinzii*) sloten we deze geslaagde excursie af.

In km-hok Klaaserve noteerden we 215 soorten; in km-hok Rikkerinksweg 159 soorten.

Jaarverslag FWT-FLORON 2018

P.F. Stolwijk

Er zijn ruim 15.500 waarnemingen ingevoerd, verreweg de meeste met de app NOVA, met een kopie naar de FWT. Op deze manier hebben de waarnemingen automatisch een nauwkeurigheid van ongeveer 5 meter. Deze kunnen dan rechtstreeks aan de Verspreidingsatlas (Nationale Database Flora en Fauna - NDFF) doorgegeven worden. Soms is echter nog het Excel-formulier of zelfs een streeplijst gebruikt.

Er zijn waarnemingen gedaan in 418 km-hokken. Het hoogste totaal werd bereikt in 258-451 (Oldenzaal): 495 soorten.

Excursies 2018

Er zijn vijf gezamenlijke excursies gehouden, met gemiddeld 8 deelnemers en circa 200 waarnemingen per excursie.

⁴ Oudere opgaven van Draadgiert kunnen dus ook *P. barbipulvinatum* betreffen.

Het Nieuwe Strep – Trefkansonderzoek 2018 Twente (dc7)

Dit project heeft in 2018 minder belangstelling getrokken dan in vorige jaren. Zie de tabel.

HET NIEUWE STREPEN – TREFKANSONDERZOEK 2018 Twente (dc 7)						
KILOMETERHOK			AANTAL TAXA		VOORTGANG	
X	Y	GEBIED	FWT 1977-2018	NDFF 2018	WAARNEMER 1	WAARNEMER 2
231	498	Sallandia	225	1		
232	477	Noord van Elsenervoerveld	268	183		Wytze Boersma
234	487	Vossenbosweg Zuid	0	100		
234	495	Slagenweg	140	1		
235	487	Loonderes	0	1		
239	490	Oude Kerkhofslanden	0	1		
239	509	Hardenberg, Nieuwe Burgerkamp	4	193	Thea Spruijt	
240	466	Markvelderweg, Schoonenborg	301	38		
241	487	Almelo, Haghoek	302	281	Thea Spruijt	Pieter Stolwijk
242	482	Dikkersbosch	120	0		
242	488	Almelo, Schelfhorst West	167	22		
242	519	Scheidijk, Nieuwe Dijk	136	213	Paul Gelderloos	
243	488	Almelo, Schelfhorst	72	2		
243	502	Crulsweg	136	5		
243	503	Broekdijk, Balderhaardijk	170	2		
244	485	Loolee, Lateraalkanaal	129	0		
244	513	Holthemerbroek	1	11		
247	464	Haaksbergen, De Pas	289	3		
247	468	Veldsnijdersven	279	0		
247	469	Beckum, Het Altena	364	14		
248	483	Hoge Horst	207	0		
251	462	Hofweg, Zoddebeek	247	291	Walter Busse	
251	466	Manege Het Rutbeek	305	0		
251	472	Bruninksweg	232	5		
253	492	Vasse, Pletkuil	361	261	Wytze Boersma	
262	488	Beuninger Meijen	252	205	Eric Visser	
265	476	Losser Centrum	179	1		

Waarnemers 2018

J.W. Bielen, Oldenzaal
W. Boersma, Delden
J. Bruns, Denekamp
J. Hofstra, Hengelo
N. Jeurink, Kampen
J. Meutstege, Diepenheim

A.C. van Renssen, Oldenzaal
J.A.M. Schunselaar, Delft
P.F. Stolwijk, Enschede
R. de Wilde, Markelo
O.G. Zijlstra, Beilen
J. Zwienenberg, Hengelo

Het Nieuwe Strepen – Trefkansonderzoek 2019 Twente (dc7) gegevensverwerking

groen: herhaalhokken

KILOMETERHOK			TAXA FWT		VOORTGANG	
X	Y		1977-2018	2005-2018	GERESERVEERD 1	GERESERVEERD 2
226	508	Noordelijke Dwarsweg	0	0		
230	467	't Risico	262	0	Jan Meutstege	
232	476	Diependaal	136	38	René de Wilde	
235	508	Stoetendijk	227	1		
236	500	Stenendijk	1	1		
241	461	Russchemorsdijk	245	7		
241	467	Klein Breteler	178	1	Jan Meutstege	
241	484	Almelo, Weezebeek	119	67		
242	482	Dijkersbosch	120	98		
243	481	Azelo, Krikkenhaar	312	284	Rudi Zielman	René de Wilde
243	473	Ebbenbroek	0	0		
243	514	Holthema	100	0		
244	519	Opstee	3	0	Paul Gelderloos	
244	497	Langeveen Z	196	4		
245	499	Monkesberg	185	0		
251	488	Haverkampbrug	107	62		
259	491	Witstaart	171	76		
261	493	Gruttoweg	181	17		
263	477	Koksbosch	254	20		
263	498	Aaksbergweg	163	21		
264	497	Lemsmatenweg	142	1		
268	490	Herminahoeve	220	1	Eric Visser	Pieter Stolwijk

per 1-02-2019

Zie: [Het Nieuwe Strepen 2019 Twente \(dc7\)](#)

Gegevensverwerking

We willen ons archief zo goed mogelijk up-to-date houden. Daarom het volgende verzoek. Als je met NOVA of met OBSMAP waarnemingen doorgeeft aan de Verspreidingsatlas of aan Waarneming.nl., krijg je als reactie een bestand met je waarnemingen. Als je die reactie steeds doorstuurt aan **pieter@fwtwente.nl**, dan worden je waarnemingen aan ons bestand toegevoegd.

Excursieprogramma FWT-FLORON 2019

<i>datum</i>	<i>doel</i>	<i>aard</i>	<i>parkeren</i>	<i>coördinaten</i>
za 20 april 10.00-13.00	264-477 Smoddebos	voorjaarsflora	P Steenfabriek de Werklust, Smuddestraat, Losser	264.54-477.03
za 25 mei 10.00-13.00	258-493 Oud Ootmarsum	gevarieerd landschap	P Kuiperberg, hoek N349 - Alme- losestraat	256.85-492.06
za 15 juni 10.00-13.00	247-468 Veldsnijdersven	o.a. vochtige heide	kruising Hengelosestraat - Deel- weg	247.23-468.34
za 13 juli 10.00-13.00	238-475 Deldenerbroek	nieuwe natuur Potlee	kruising Zomerweg - Dieckertsweg	238.70-475.93
vr-zo 6-8 sep- tember	Vechtdal, Beerze	FLORON-kamp Ommen	Info en aanmelden via de website van FLORON	
za 14 september 10.00-13.00	251-493 Hambroekermaten	nieuwe natuur	kruising Denekamperweg - Uelser- weg	251.00-493.50

De excursies beginnen om 10.00 uur op het verzamelpunt en lopen tot het begin van de middag. Vaak is er na de lunchpauze nog een vervolg voor de doorzetters.

Tijdens de excursies worden er km-hokken geïnventariseerd voor het Algemeen FLORON-project - [Het Nieuwe Strepen](#) of voor een van de andere FLORON-projecten. De waargenomen plantensoorten worden met behulp van de smartphone-app [NOVA](#) nauwkeurig vastgelegd en vervolgens naar de [Verspreidingsatlas](#) van de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF) doorgestuurd.

De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet geëist, maar wel de bereidheid om zelfstandig een flora te (leren) hanteren.

Aanmelden is niet nodig.

Zie: www.fwtwente.nl - [Excursies 2019](#) voor eventuele wijzigingen.